

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Strategi

KMDs strategi for samarbeidet med EU 2018–2021

Innholdsfortegnelse

1 Mål og innretning	3
1.1 Innledning	3
1.2 Rammebetingelsene for Kommunal- og moderniseringsdepartementets internasjonale arbeid 2018-2021	3
1.3 Kommunal- og moderniseringsdepartementets prioriteringskriterier	4
2 Europapolitikk	5
2.1 Visjoner for Europa 2018-2021	5
2.1.1 Et økonomisk sterkt Europa	5
2.2 Effektiv europapolitikk	6
2.2.1 Politisk engasjement	6
2.2.2 Samspill	7
2.2.3 Kanaler for medvirkning og påvirkning	8
2.2.4 Kunnskap	9
3 Organisering av internasjonalt arbeid i Kommunal- og moderniseringsdepartementet	11
3.1 Avslutning	11

1 Mål og innretning

1.1 Innledning

Oppgavene som Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) er satt til å ivareta, har ofte en internasjonal dimensjon. Norge har som en liten, åpen økonomi en lang tradisjon for å hente kunnskap utenfra. Samtidig er mange utfordringer grensekryssende av natur og kan ikke løses uten samarbeid over landegrensene.

Ifølge veileder til utredningsinstruksen, skal arbeidet med EØS- og Schengen-sakene være forankret på politisk nivå i departementene, og departementene skal ha en strategi for sitt EØS-arbeid. Departementenes strategier skal gi tydelige mål for arbeidet og beskrive hvordan man kan nå målene for politikkområdet. Dette er viktig for å sikre at man både i det fagansvarlige departementet, i berørte departementer og underliggende virksomheter har en felles forståelse av mål, prioriteringer og norske interesser. Det er videre forventet at departementene har gode interne rutiner slik at forvaltningen på en systematisk måte følger opp de utfordringene og mulighetene som samarbeidet med EU gir.

1.2 Rammebetingelsene for Kommunal- og moderniseringsdepartementets internasjonale arbeid 2018-2021

I Jeløya-plattformen heter det at hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast og at Norge skal være en forutsigbar, trygg og troverdig partner. Norge skal være en aktiv bidragsyter i FN, NATO, WTO og andre internasjonale organisasjoner. For KMD gjelder dette i første rekke det nordiske samarbeidet, EU, Europarådet, OSSE, OECD og FN. Disse dekker politikkområder der en eller flere avdelinger i KMD deltar.

Jeløya-plattformen sier videre at Norges viktigste interesse- og verdifelleskap forblir de nordiske, europeiske og atlantiske, og at norsk utenrikspolitikk må begynne i Europa. Regjeringen legger til grunn EØS-avtalen og de øvrige avtalene med EU som ramme for Norges forhold til Europa. Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2018-2021 og EFTA-prosesser i EØS-arbeidet er også sentrale rammer for arbeidet.

Den britiske utmeldingen av EU gjør at Norge må finne nye samarbeidsformer med Storbritannia. KMD deltar i den tverrdepartementale arbeidsgruppen, Brexit Task Force, for å koordinere Brexit-arbeidet fra norsk side.

Det nordiske samarbeidet er veldig viktig for KMD. Regionalpolitikk, statens styring av kommunesektoren, Arktis, forvaltningspolitikk, IKT-politikk, urfolkspolitikk, byutvikling og planlegging er eksempler på områder med et nordisk samarbeid. Regjeringen vil

videreføre et nært nordisk samarbeid. Regjeringen vil blant annet arbeide for undertegning og ratifisering av Nordisk samekonvensjon.

Regjeringen vil føre en aktiv nordområdepolitikk og legge frem en ny stortingsmelding om nordområdepolitikken. I tillegg til KMD er ansvaret for meldingsarbeidet er lagt til Utenriksdepartementet (UD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).

1.3 Kommunal- og moderniseringsdepartementets prioriteringskriterier

KMD har følgende prioritering for internasjonal deltakelse og ressursbruk:

1. Påvirke utformingen av premisser som blir lagt av internasjonale organ for å sikre norske interesser og forpliktelser innenfor våre politikkområder. Dette gjelder primært påvirkning innenfor EU/EØS, eventuelt via de nordiske landene.
2. Lære av andre lands erfaringer på de politikkområdene KMD prioriterer. Dette gjelder i hovedsak de nordiske landene, som har mest sammenlingbare forvaltningssystemer med Norge.
3. Bidra til formidling av kunnskap på KMDs politikkområder. Formidling skal primært skje på etterspørsel og ved delegasjonsbesøk til Oslo av kortere varighet.

Forslag om deltakelse eller videreføring i prosjekter med budsjettkonsekvenser skal tas etter en helhetlig vurdering av kost-nytte. Som hovedregel skal derfor slike forslag behandles i forbindelse med budsjettprosessen. Kostnader og tidsperspektiv må tydelig fremgå av saken. Det er særlig viktig å synliggjøre langsiktige bindinger ved oppstart av nye aktiviteter som skal gå over flere år.

---

2 Europapolitikk

Europarådet omfatter hele Europa og har en viktig rolle for regelverksutviklingen i Europa blant annet når det gjelder menneskerettigheter, demokrati- og rettstatsprinsipper. EU bygger gjerne på og henviser til Europarådets konvensjoner og standarder i sitt regelverk. I tillegg til egenverdien av norsk deltakelse i Europarådet, kan arbeidet i Europarådet påvirke EUs politikk- og regelverksutvikling.

I mai 2018 la regjeringen frem *Norge i Europa. Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2018-2021*. Strategien inneholder visjoner for hvilket Europa vi ønsker og trenger og hvordan dette skal nås gjennom en effektiv europapolitikk. Visjonene er et trygt Europa, et fritt Europa, et økonomisk sterkt Europa og et ansvarlig Europa. Strategien er direkte i omtalen av en effektiv europapolitikk, det vil si hvordan regjeringen skal nå visjonene. Virkemidlene er politisk engasjement, samspill, kanaler for medvirkning og påvirkning og kunnskap. Det er klare forventninger til statsrådene og embetsverket. KMD tar utgangspunkt i regjeringens strategi for å konkretisere hvordan KMD skal arbeide med europapolitikken i denne stortingsperioden.

I mai 2018 la også Europakommisjonen frem forslag til nytt langtidsbudsjett for perioden 2021-2027. Flere av programmene er relevante for KMD. KMD skal i strategiperioden bidra til regjeringens beslutningsgrunnlag for hvilke programmer Norge skal delta i. KMD deltar i UD's arbeidsgruppe for å koordinere norsk deltakelse i programmene og rådene ved EU-delegasjonen bidrar aktivt. Kommisjonens forslag vil ikke omtales detaljert i denne strategien.

2.1 Visjoner for Europa 2018-2021

Regjeringens europastrategi viser at Norge og Europa deler grunnleggende verdier. Strategien peker på at både EU, Europarådet og OSSE er viktige felleseuropeiske organisasjoner. KMD har oppfølgingspunkter på delen om et økonomisk sterkt Europa.

2.1.1 Et økonomisk sterkt Europa

2.1.1.1 Fremtidsrettet næringsliv

Deltakelse i EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid, Interreg, gir norske kommuner, fylkeskommuner og regionalt næringsliv nettverk, erfaringer og innsikt som kan styrke regional omstillings- evne og konkurransekraft. Deltakelsen i Interreg er Norges viktigste inngangsport til EUs regionalpolitikk og en viktig arena for å løse regionalpolitiske utfordringer som krever grenseoverskridende samarbeid.

EUs forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont 2020, gir Norge tilgang til kunnskap og erfaringer for å løse samfunnsutfordringer. Grønn omstilling, utvikling av fremtidens

arbeidsplasser innenfor digitalisering og digital omstilling er relevant for KMD, særlig med tanke på å mobilisere offentlig sektor til større deltakelse i programmet.

KMD følger opp EU-programmene CEF Digital og ISA2 som bidrar til utvikling, implementering og drift av grensekryssende digitale tjenester i Europa.

KMD vil bidra i arbeidet med norske posisjoner for videre deltakelse i programmene med disse temaene gjennom EUs neste langtidsbudsjett 2021-2027.

2.1.1.2 Særlig om digitalisering

KMD koordinerer det nasjonale arbeidet med å følge opp Kommisjonens strategi for et digitalt indre marked for å fremme et sikkert og effektivt indre marked for datatjenester, herunder skytjenester, i Europa. Bruk av kunstig intelligens og ny teknologi som blokkjeder er andre eksempler på viktige temaer for Norge. Regjeringen samarbeider med EU om å utforme nytt regelverk og rammevilkår for fremtidsrettede teknologier, inkludert kunstig intelligens og blokkjede-teknologi.

Andre initiativer som KMD vil følge opp er forordning om fri flyt av ikke-personlige data, kommisjonens handlingsplan for digitalisering av offentlige tjenester, spørsmål knyttet til delingsøkonomien og revisjonen av EUs viderebruksdirektiv. KMD forbereder gjennomføring av EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og applikasjoner.

KMD fortsetter å følge opp Norges deltakelse i EUs støtteordning for etablering av gratis offentlige wifi-soner, Wifi4eu.

KMD vil følge opp regjeringens ambisjon om at det fortsatt skal stilles strenge krav til sikker lagring og behandling av personopplysninger, både fra private og offentlige aktører. KMD vil bidra til at regjeringen samarbeider tett med EU om å fremme forbrukervern og personvern i den digitale økonomien.

2.2 Effektiv europapolitikk

Mange ressurser og virkemidler må spille sammen for at europapolitikken skal være effektiv. De viktigste bidragene fra regjeringens side er å vise politisk engasjement, legge til rette for samspill på norsk side, videreutvikle kanaler for påvirkning og medvirkning i det europeiske samarbeidet samt sikre god kunnskap i forvaltningen og blant politikere.

2.2.1 Politisk engasjement

Jeløya-plattformen sier at Norge skal føre en europapolitikk som tar sikte på å øke norsk medvirkning i beslutninger som påvirker våre interesser. Dette er en politisk prioritering alle statsråder har ansvar for å gjennomføre. Alle avdelinger i KMD har derfor et ansvar for å støtte KMD-ministerens bidrag til dette.

2.2.1.1 Tidlige posisjoner

Hver statsråd har ansvar for å se til at regjeringen formulerer tidlige og tydelige posisjoner i spørsmål som diskuteres i EUs institusjoner og medlemsland, og som er av særlig viktighet for Norge. Kommisjonens foreslåtte langtidsbudjett med tilhørende programmer er et eksempel hvor KMD må arbeide aktivt i en tidlig fase.

2.2.1.2 Politisk deltakelse

Regjeringen skal prioritere deltakelse på statsrådsnivå til uformelle ministermøter.

2.2.1.3 Strategisk finansiering

EØS-midlene er Norges viktigste finansielle virkemiddel i europapolitikken. Disse midlene virkeliggjør visjonene om et trygt, fritt, økonomisk sterkt og ansvarlig Europa og er således en del av utenrikspolitikken. KMD deltar ikke aktivt, men følger arbeidet og er opptatt av satsningen på ivaretagelse av rettighetene til rom, en av de aller svakeste gruppene i Europa.

2.2.2 Samspill

Regjeringen må arbeide samordnet, konsultere berørte parter og bidra til dialog med Stortinget om europapolitiske saker.

2.2.2.1 Samordning

Fylkeskommuner og kommuner deltar i europeiske programmer og politiske nettverk som gir bred tilgang på informasjon og god mulighet for tidlig dialog og påvirkning. KMD deltar i det internasjonale fylkesnettverket for å styrke samarbeidet mellom forvaltningsnivåene i EU/EØS-arbeidet.

KMD og UD leder Europapolitisk forum, med representanter fra sentrale, regionale og lokale myndigheter, samt Sametinget. Forumet er på politisk nivå og møtes to ganger i året. Forumet er en arena for gjensidig informasjon og dialog mellom forvaltningsnivåene om hvordan EU og EØS virker på lokalt, regionalt og nasjonalt plan og for å sikre godt samspill mellom staten og kommunesektoren i europapolitikken.

Regjeringen har varslet i proposisjon om regionreformen og ny fylkesinndeling, at når de nye fylkeskommunene er etablert, vil regjeringen gå gjennom de arenaene der sentrale og regionale myndigheter møtes rundt internasjonale spørsmål, for å bidra til å se de ulike arenaene i sammenheng og bruke dem mer effektivt. Videre er det varslet at det vil tas sikte på en reorganisering av Europapolitisk forum, for å sikre god representasjon i forumet. Dette arbeidet vil skje i strategiperioden frem mot 2020.

2.2.2.2 Konsultasjon

I tråd med utredningsinstruksen, har regjeringen plikt til å legge til rette for høring av berørte parter, også i EU-saker. Hver enkelt statsråd har ansvar for å konsultere berørte parter på sitt saksfelt. UD og KMD vil videreutvikle Europapolitisk forum for lokale og regionale myndigheter og Sametinget, som forum for dialog mellom sentral og lokal forvaltning om europapolitiske spørsmål.

2.2.2.3 Dialog med Stortinget

To ganger i året redegjør regjeringen for Stortinget om viktige EØS- og EU-saker, med påfølgende debatt. Utenriksministeren deltar i konsultasjoner med Stortinget om rettsaker som skal innlemmes i EØS-avtalen og andre aktuelle EØS- og EU-saker i Stortingets europautvalg. KMD-ministerens deltar når dette er aktuelt.

2.2.3 Kanaler for medvirkning og påvirkning

2.2.3.1 Europeiske nettverk

Deltakelse i nettverk er en kanal for å påvirke og medvirke i det europeiske samarbeidet. Et eksempel er byutvikling der Norge deltar i byprogrammet Urban Agenda. Et annet eksempel er geografisk infrastruktur der Norges løsninger for samarbeid om offentlig geografisk informasjon er relevante for EUs arbeid med geografisk infrastruktur (INSPIRE-direktivet), og bygger blant annet opp om effektiv elektronisk forvaltning og miljørapportering. Norge kan bidra til erfaringsutveksling i konkrete prosjekter og programmer.

2.2.3.2 Norske eksperter

KMD har nasjonale eksperter i DG CONNECT som del av deltakelse i EU-programmene på IKT-området. Arbeidsoppgavene er universell utforming av IKT, tryggere internett for barn og unge, skypolitikk, dataflyt samt samordning av IT-politikken i EU. Videre har KMD en bilateral nasjonal ekspert i DG REGIO. Arbeidsoppgavene frem til nå har vært oppfølging EUs Østersjøstrategi og EUs regionalpolitikk. KMD og fagrådene ved delegasjonen har jevnlig kontakt med de nasjonale ekspertene og minst en gang i året inviteres ekspertene til KMD for å presentere aktuelle saker innenfor sine områder.

2.2.3.3 Samarbeid med enkeltland, særlig om det nordiske samarbeidet

Regjeringen vil prioritere samarbeid med tre grupper av land; utvalgte allierte i Europa (Tyskland, Storbritannia, Nederland og Frankrike), det nordiske samarbeidet og formannskapslandene i EU. Det nordiske samarbeidet er KMDs aller viktigste kanal for påvirkning, medvirkning og erfaringsutveksling. KMD har nytte av det nordiske samarbeidet på samtlige politikkområder. Noen eksempler på dette:

Kommunalpolitikk

Statsråden deltar på de årlige Nordiske kommunalministermøtene. Møtet gir de nordiske kommunalministrene muligheter til verdifull informasjonsutveksling og kunnskap om utviklingen i kommunallovgevingene og kommuneforvaltningene i de nordiske landene, og om sentrale utviklingstrekk og reformer.

Regional politikk og planlegging

Regionalpolitikk og planlegging er en viktig del av det nordiske samarbeidet. Statsråden deltar på de årlige regionalministermøtene. Nordiske arenaer er viktige for blant annet å diskutere behov for handlingsrom under EUs retningslinjer for offentlig støtte og sikre forståelse av behovet for særlige tiltak i områder med lav befolkningstetthet.

Det er et tett samarbeid mellom de nordiske nasjonale kartverkene om geografisk informasjon. Det omfatter blant annet utveksling av data, erfaringer og teknologiske løsninger. Norden er en foregangsregion i gjennomføringen av EUs INSPIRE-direktiv og de nordiske sjøkartverkene samarbeider også i Arktis med Russland, Canada og USA om et felles informasjonssystem.

Digitaliserings- og forvaltningspolitikk

Digitalisering sto på agendaen under det norske formannskapet i Nordisk ministerråd i 2017. KMD forhandlet frem en felles nordisk-baltisk ministererklæring på det digitale området, Digital North. Erklæringen skal fremme regionens digitale utvikling, innovasjon og mobilitet, blant annet gjennom et eget prosjekt på eID og elektroniske anskaffelser. Samarbeidet vil også styrke realiseringen av EUs digitale indre marked. Det er opprettet et ad-hoc ministerråd for det digitale, MR-Digital. Det er også utarbeidet en handlingsplan for 5G og en ministererklæring om kunstig intelligens. KMD følger dette arbeidet tett, blant annet i samarbeid med SD. Samarbeidet har blitt anerkjent som viktig utover regionen, hvor Norge også har blitt invitert inn i andre arenaer og nettverk, blant annet i Irland, Tyskland og i den europeiske kommisjonen. KMD erfarer stor etterspørsel og interesse for våre løsninger innenfor digitalisering.

KMD deltar i Nordisk forvaltningspolitisk forum. Dette arrangeres en gang i året og går på rundgang mellom de nordiske landene. Formålet er å oppdatere hverandre om moderniseringsagendaen og utveksle erfaringer som kan brukes nasjonalt.

Bolig- og bygningspolitikk

Aktiviteten på feltet har tatt seg opp siden 2016 og det var et byggeministtermøte i 2018 i regi av MR-Vekst. KMD bidrar når dette er aktuelt.

Arbeidsgiverpolitikk

KMD deltar i Lønns- og personalutvalget under Nordisk ministerråd og Nordisk råd. Utvalget er nedfelt i en avtale inngått av de nordiske regjeringene, og gir råd i lønns- og personalspørsmål til de to politiske samarbeidsorganene. I noen tilfeller har utvalget også beslutningsmyndighet. KMD deltar på Nordisk arbeidsgiverkonferanse og arrangering av konferansen går på omgang mellom landene.

2.2.4 Kunnskap

2.2.4.1 Informasjon

Regjeringen skal aktivt bidra til økt kunnskap og bevissthet om EU-samarbeidets betydning for Norge.

2.2.4.2 Kompetanse

Regjeringen vil sørge for at forvaltningen har god evne og kapasitet til å iverksette norsk europapolitikk. KMD skal benytte seg av opplæringsordninger og tiltak for ivareta europakompetanse gjennom blant annet kurs i regi av Difi. Gjennom vårt medlemskap og styrerepresentasjon i European Institute of Public Administration (EIPA) kan KMD påvirke tilbudet av europakompetanse fra EIPA til norsk forvaltning.

Samarbeidet med EU gir kunnskap til et bredt sett av norske aktører. Regjeringen legger opp til norsk deltakelse i EU-programmer som er relevante for norsk samfunnsutvikling og de politiske prioriteringene. Som nevnt i innledningen av kapittel 2 er dette noe KMD vil bidra til.

2.2.4.3 Forskning

EUs rammeprogram for forskning, Horisont 2020, har relevans for KMD da denne gir KMDs ulike målgrupper mulighet til kunnskapsutvikling og innovasjoner og slik nå politiske mål. Regjeringen har en ambisjon om å øke bevilgningen ytterligere til europapolitisk forskning i strategiperioden.

Forsknings- og innovasjonssamarbeid om byspørsmål, Joint Programming Initiative Urban Europe, er eksempel på et av flere fellesprogrammer som er etablert for å svare på de store samfunnsutfordringene som Europa står overfor. KMD har, i et nært samarbeid med Norges forskningsråd, hovedansvaret for den norske oppfølgingen av dette.

3 Organisering av internasjonalt arbeid i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Den avdelingen som har ansvar for et felt har også et ansvar for de internasjonale sakene på feltet. Når en sak fra et annet departement berører flere avdelinger, skal den i utgangspunktet samordnes fra Administrasjonsavdelingen (ADMA). Dette gjelder ikke for etablert samarbeid som Europapolitisk forum eller nordområdesamarbeid. Arbeidet med KMDs oppfølging av EUs langtidsbudsjett er eksempel på et område som samordnes av ADMA.

Åtte fagavdelinger tilsier at det er viktig å ha god samordning. KMDs internasjonale gruppe, hvor alle avdelinger skal være representert, fungerer som et kontaktpunkt for løpende saker og bidrar til å gjøre samarbeidet mellom avdelingene og ADMA smidigere. ADMA har en pådriverrolle i internasjonal gruppe ved å fasilitere halvårlige møter der rådene i Brussel også deltar.

Kommunikasjon i KMD er et linjeansvar. Både saksbehandlere og ledere i alle fagavdelinger må tenke kommunikasjon i sitt arbeid. I kommunikasjonsplattformen heter det at KMD skal styrke internkommunikasjonen gjennom blant annet å bruke intranettet aktivt og bruke kommunikasjon som aktivt redskap for å bygge kultur og sikre samhandling. Saksbehandlere har et særlig ansvar for å dele sin kompetanse. Med en såpass vid portefølje på de internasjonale sakene som KMD har, er kompetansedeling og intern kommunikasjon viktig. ADMA har et overordnet ansvar for de internasjonale sidene på intranett. Presentasjoner av KMDs representanter utenfor Norge, nye rutiner og retningslinjer fra UD og internasjonale saker som spesielt berører KMD er relevant å publisere på intranett.

3.1 Avslutning

Strategien gjelder for 2018-2021. Noen av oppfølgingspunktene for vil løpe ut før 2021. Internasjonal gruppe vil derfor gjøre mindre endringer av redaksjonell art i perioden der dette er nødvendig. Eventuelle forslag til større endringer vil legges frem for departementsledelsen for godkjenning.

Utgitt av:
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Publikasjonskode: H-2433 B

Design/layout: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 11/2018